

ЕВРОПЕЙСКИ ПАРЛАМЕНТ

2009 - 2014

Документ за разглеждане в заседание

A7-0029/2014

15.1.2014

ДОКЛАД

относно бъдещето на малките земеделски стопанства
(2013/2096(INI))

Комисия по земеделие и развитие на селските райони

Докладчик: Чеслав Адам Шекерски

СЪДЪРЖАНИЕ

	Страница
ПРЕДЛОЖЕНИЕ ЗА РЕЗОЛЮЦИЯ НА ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ.....	3
ИЗЛОЖЕНИЕ НА МОТИВИТЕ.....	10
РЕЗУЛТАТ ОТ ОКОНЧАТЕЛНОТО ГЛАСУВАНЕ В КОМИСИЯ	19

ПРЕДЛОЖЕНИЕ ЗА РЕЗОЛЮЦИЯ НА ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ

относно бъдещето на малките земеделски стопанства (2013/2096(INI))

Европейският парламент,

- като взе предвид целите на общата селскостопанска политика, определени в член 39 от Договора за функционирането на Европейския съюз, и по-специално „да се увеличава селскостопанската производителност чрез подкрепа на техническия прогрес и осигуряването на рационално развитие на селскостопанското производство и максималното използване на производствените фактори, по-специално на работната сила“ и „да се осигури приемлив жизнен стандарт за хората, занимаващи се със селско стопанство, в частност посредством увеличаването на индивидуалните доходи на лицата, осъществяващи тази дейност“,
- като взе предвид Регламент (ЕС) № 1307/2013 на Европейския парламент и на Съвета от 17 декември 2013 г. за установяване на правила за директни плащания за земеделски стопани по схеми за подпомагане в рамките на общата селскостопанска политика и за отмяна на Регламент (ЕО) № 637/2008 на Съвета и Регламент (ЕО) № 73/2009 на Съвета¹, и по-специално членове 32 и 61 от него съответно относно преразпределителните плащания и схемата за дребни земеделски стопани,
- като взе предвид Регламент (ЕС) № 1305/2013 на Европейския парламент и на Съвета относно подпомагане на развитието на селските райони от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони (ЕЗФРСР) и за отмяна на Регламент (ЕО) № 1698/2005 на Съвета², и по-специално член 7 и член 19 съответно относно тематичните подпрограми и относно развитието на стопанството и стопанската дейност,
- като взе предвид съобщението на Комисията от 3 май 2011 г., озаглавено „Нашата застраховка живот, нашият природен капитал: стратегия на ЕС за биологичното разнообразие до 2020 г.“ (COM(2011)0244),
- като взе предвид своята резолюция от 7 септември 2010 г. относно справедливите доходи за земеделските производители: по-добре функционираща верига на предлагането на храни в Европа³,
- като взе предвид аналитичния доклад от 2013 г. „Полупазарната дейност в областта на селското стопанство – нейната стойност и посоки на развитие“, на Тематичен отдел Б на Парламента (Структурни политики и политика на сближаване) ,
- като взе предвид член 48 от своя правилник,
- като взе предвид доклада на комисията по земеделие и развитие на селските райони

¹ ОВ L 347, 20.12.2013 г., стр. 608.

² ОВ L 347, 20.12.2013 г., стр. 487.

³ ОВ С 308 Е, 20.10.2011 г., стр. 22.

(A7-0029/2014),

- А. като има предвид, че малките земеделски стопанства са подложени на непрекъснат натиск от демографски, търговски и технологичен характер, което води до постепенна дезаграризация и обезлюдяване на селата в регионите, в които тези стопанства преобладават, включително до масово прекратяване на отглеждането на животни в малки стада и на отглеждането на специфични местни култури;
- Б. като има предвид, че малките земеделски стопанства представляват модел на селско стопанство със социален характер, който понастоящем все още преобладава в ЕС и който може и трябва да съществува редом с други модели на селско стопанство от по-едър мащаб и с по-изразена пазарна ориентация;
- В. като има предвид, че малките земеделски стопанства изпълняват не само производствени функции, но също така и съществени функции, свързани с предоставянето на обществени блага; като има предвид, че това включва роли, свързани с околната среда и ландшафта (като допринасят за запазването както на характерния ландшафт на европейското село, така и на биоразнообразието в селските райони), социални роли (осигуряване на прехрана за милиони хора в Европа, предотвратяване на бедност и създаване на резерви от работна сила за промишлеността и други сектори на икономиката, например туризма) и културни роли (съхраняване на прекрасни традиции, обичаи и други нематериални исторически ценности и производство на регионални и традиционни изделия);
- Г. като има предвид, че малките земеделски стопанства създават добри условия за селскостопанска дейност, благоприятни както за околната среда, така и за здравето на животните;
- Д. като има предвид, че обезлюдяването и масовото напускане на селските общини засягат изключително неблагоприятно условията на живот в тях, а оттам – и качеството на живот и условията на труд на земеделските стопани – и често са определящ фактор при решенията за запазване или изоставяне на малките стопанства; като има предвид, че създаването на устойчиви перспективи, по-специално за младите хора, в селските райони е от жизненоважно значение за бъдещето на малките земеделски стопанства;
- Е. като има предвид, че в някои територии присъствието и оцеляването на малките земеделски стопанства представлява гаранция за източник на доходи и ограничава обезлюдяването;
- Ж. като има предвид нестабилността на цените на пазара, която често се задълбочава поради наличието на прекупвачи, които диктуват цените, като се възползват от уязвимостта на производителите;
- З. като има предвид, че малките земеделски стопанства по правило са по-гъвкави и по-лесно се приспособяват към пазарните кризи;
- И. като има предвид, че много малки земеделски стопанства се специализират и обединяват в организации на производители, което им позволява да предявяват

основателни претенции да произвеждат за пазара на храни на равна основа с по-големите стопанства;

- Й. като има предвид, че е необходим по-широк подход за решаването на проблемите на малките земеделски стопанства; като има предвид, че подкрепата за възможните алтернативни приходи и перспективата за диверсификация, както и създаването на работни места извън сферата на селското стопанство и предоставянето на публични услуги в селските райони имат жизненоважно значение за бъдещето на малките земеделски стопанства и селските общности;
- К. като има предвид, че малките земеделски стопанства не се вземат предвид в достатъчна степен в рамките на общата селскостопанска политика (ОСП), и като има предвид, че сред причините за това са фактът, че структура на подпомагане в рамките на ОСП принципно се основава на размера на площите и на предходния обем на производството и поради това не е в състояние да реагира по подходящ начин на ситуацията и функционирането на малките земеделски стопанства, фактът, че някои държави членки определят минимални прагове за финансиране по втория стълб, и невъвеждането от държавите членки на изпълнителни разпоредби, съобразени с нуждите на този вид земеделски стопанства;
- Л. като има предвид трудностите пред малките земеделски стопанства при осигуряването на финансова подкрепа, произтичащи наред с другото от затруднения достъп до финансиране по програмите на Съюза поради невъзможността да отговорят на критериите за допустимост, свързани с капитала и/или капацитета, или от ниската им кредитоспособност или дори липсата на такава;
- М. като има предвид, че малките стопанства в най-отдалечените региони следва също да получат особено внимание с оглед на двойния натиск, на който са изложени при упражняването на дейността си;
- Н. като има предвид, че допълнителните и съпътстващите печалби са от голямо значение за много от малките земеделски стопанства;
- О. като има предвид, че някои видове малки земеделски стопанства, като например семейните земеделски стопанства, действат като буфер срещу пълното обезлюдяване, като предоставят най-малко минимални равнища на прехрана и доходи,
- П. като има предвид, че в някои случаи собствениците на малки земеделски стопанства не получават достатъчно административна подкрепа или качествени консултантски услуги; като има предвид, че държавите членки често създават ненужна бюрокрация и че някои собственици на малки земеделски стопанства не разполагат с достатъчно ресурси и опит, за да преминават ефективно съответните административни процедури;
- Р. като има предвид, че поради географската си разпръснатост земеделските производители имат по-слаби преговорни позиции в рамките на хранителната верига в сравнение с останалите участници на пазара, и като има предвид, че това е

особено изразено при малките земеделски стопанства;

- С. като има предвид специалната роля на малките земеделски стопанства за поддържането на жизнеспособността на някои райони, като например планинските, по-слабо облагодетелстваните и най-отдалечените райони, както и на онези, в които поради географски или морфологични ограничения земеделието е една от малкото, ако не и единствената икономически устойчива дейност;
- Т. като има предвид, че равнището на доходите и жизненият стандарт на семействата, които се издържат от труд в малки земеделски стопанства, са много по-ниски от тези на работещите в пазарно ориентирани земеделски стопанства или в други стопански отрасли;
- У. като има предвид, че голям брой по-малки земеделски стопанства не могат да се издържат само от земеделие и че са необходими алтернативни източници на приходи за гарантиране на съществуването им; като има предвид същевременно, че по-малките земеделски стопанства следва да се ориентират все повече към рентабилност и производителност на своята дейност;
- Ф. като има предвид, че малките земеделски стопанства в много райони са източник на препитание за семейства, които нямат възможност да намерят други източници на приходи;
- Х. като има предвид, че липсват достатъчно достоверни данни относно положението на малките земеделски стопанства и влиянието на инструментите на ОСП в този сектор, както и че определението за малки стопанства е много различно в отделните държави членки;
- Ц. като има предвид, че някои малки земеделски производители, като например пчеларите, не притежават или не обработват земя, което ги изключва от схемата за малки земеделски производители;
- Ч. като има предвид, че Общото събрание на ООН обяви 2014 г. за международна година на семейното земеделие;
- 1. призовава държавите членки и Европейската комисия да предприемат подходящи действия в рамките на новата обща селскостопанска политика и да изготвят насоки за периода след 2020 г., в които да се обърне по-голямо внимание на специфичните нужди на малките семейни земеделски стопанства, които представляват важен елемент в европейския модел селско стопанство и са ядрото на многофункционалното развитие на селските райони, както и на устойчивото развитие на регионите като цяло;
- 2. призовава за продължаване на политиката на подкрепа за уедряването на земеделската земя и отпускането на плащания към земеделските стопани, участващи в схемата за дребни селскостопански производители, които окончателно са прехвърлили земята си на друг земеделски стопанин, като ефективно средство за подобряване на структурата на земеделското производство;

3. счита, че главната цел на действията по реструктуриране не трябва да се изразява в простото намаляване на броя на малките земеделски стопанства, тъй като то не води до повишаване на конкурентоспособността на едрите земеделски стопанства; във връзка с това призовава държавите членки да подготвят съответните решения и модели за развитие на малките земеделски стопанства, съобразени със съответните характеристики на селското стопанство на дадената държава и с регионалните различия, за повишаване на конкурентоспособността, жизнеспособността и доходността на малките земеделски стопанства, за насърчаване на предприемачеството, създаване на работни места и ограничаване на обезлюдяването на селските райони;
4. счита, че трябва неотложно да се противодейства на процеса на напускане и обезлюдяване на селските райони, за да може да се предложи на малките земеделски стопанства съответна среда в местата, където са установени, а с това и дългосрочна перспектива за тях; призовава държавите членки да използват ефективно наличните средства от ЕС, за да насърчават изграждането на инфраструктура, на образователни, медицински заведения, заведения за грижа и детски заведения, достъпа до високоскоростен интернет и създаването и развитието на малки и средни предприятия (МСП) в селските райони, за да се гарантират еднакви условия на живот в града и селото; препоръчва усилията да бъдат насочени към създаването на устойчиви перспективи за бъдещето на младите хора, хората с високо образование и жените;
5. призовава за увеличаване на преките продажби, като например на традиционни изделия, на местните и регионалните пазари, развитие в малките земеделски стопанства на устойчиви, отговорни форми на преработка на продуктите и на основна и пропорционална система за контрол; приканва Комисията и държавите членки да преразгледат съществуващите разпоредби относно безопасността на храните с оглед намаляване на тежестите и премахване на пречките, които те могат да предизвикат пред развитието на преработката и продажбата на храни от малките земеделски стопанства; насърчава Комисията и държавите членки да създадат платформа за обмен на най-добри практики по отношение на регулирането и контрола на преработката, извършвана в малките земеделски стопанства; призовава също така регионалните органи към по-голяма активност с оглед на развитието на инфраструктурата за преки продажби, включително на местни и градски пазари, като по този начин се улесни придобиването от потребителите на евтини, здравословни и висококачествени земеделски продукти;
6. счита, че в процеса на разрешаване на проблемите на малките земеделски стопанства освен ОСП трябва да бъдат включени и други политики на ЕС, включително политиката на сближаване, за да се допринесе за подобряването на техническата инфраструктура и достъпа до публични услуги в селските райони, а средствата на Европейския социален фонд следва да се използват за финансирането на общностни и социални действия, свързани със социалното приобщаване, образованието, обучението и трансфера на знания; освен това счита, че тъй като тези стопанства нямат значимо влияние върху пазара, може да се разреши допълнително подпомагане от национални средства в съответствие с правила, договорени с Комисията, и без да се възпрепятства конкуренцията;

7. насочва вниманието към натиска нагоре върху цените на земеделската земя, породен от предстоящата дерегулация на пазара за земя в новите държави членки; посочва, че дребните селскостопански производители ще бъдат засегнати най-силно от покачващите се цени на земята;
8. призовава държавите членки да осигурят включването в техните образователни системи на подходяща инфраструктура за професионално обучение по селско стопанство;
9. насочва вниманието върху натиска нагоре върху цените на земеделската земя в резултат на разрастването на градовете;
10. с удовлетворение приветства създаването в рамките на първия стълб на новата ОСП на система за подпомагане на дребните селскостопански производители, но въпреки това счита, че е опростена единствено формата на трансфера, а ниските ставки на директните плащания не дават възможности за развитие, т.е. тези действия не са достатъчни, за да се подобри положението на малките земеделски стопанства в ЕС; счита, че следва да се създаде механизъм, който да позволи на малките земеделски стопанства да подават многогодишни заявления за преки плащания, които да бъдат актуализирани само в случай на промени в съответното стопанство;
11. отново насочва вниманието към значителните разлики между земеделските субсидии, отпускани в отделните държави членки, които са в ущърб на новите държави членки;
12. подчертава, че поради доброволния характер на схемата за малки земеделски производители в рамките на първи стълб на ОСП е необходимо да бъдат разгледани и използвани всички възможности за подпомагане на дребните производители в рамките на втори стълб;
13. счита, че освен тези мерки е необходимо да се намери ефективен начин за подпомагане на онези малки земеделски производители, чиято дейност и производство не са свързани с притежаването и/или използването на земеделски земи;
14. призовава държавите членки да създадат подходящи финансови инструменти, например под формата на микрокредити, субсидирани лихви по заеми, финансов лизинг, покриване на първите вноски или гарантиране на кредитите; счита освен това, че регионалните и местните органи следва да бъдат включени в процеса на това подпомагане;
15. подчертава, че изискванията за добри селскостопански практики, както и европейските и съответните национални правила, особено по отношение на селскостопанската продукция и защитата на потребителите, са обвързващи дори и за малките земеделски стопанства и поради това е необходимо собствениците им да притежават минимални квалификации; във връзка с това призовава Европейската комисия и държавите членки да обсъдят как да се гарантира общото придобиване на тези квалификации и приспособяването им към потребностите на малките земеделски стопанства;

16. призовава за по-точно приспособяване на безплатните консултации за нуждите на малките земеделски стопанства, опростяване на процедурите, свързани с информацията, обучението, оценката на риска и здравния контрол, провеждане на информационни кампании, разпространяване на най-добри практики в областта на късите вериги на снабдяване с хранителни продукти, предоставяне на техническа помощ при кандидатстване за помощ от ЕС, както и предоставяне на консултации с цел подпомагане на малките земеделски стопанства в приспособяването на профила на производствената им дейност към техния производствен и екологичен потенциал;
17. подчертава необходимостта от сдружаване на малките земеделски стопанства в организации, групи на производители и кооперации и провеждане на общи маркетингови кампании; счита, че всички видове сдружаване на малките земеделски стопанства под формата на кооперации, организации на производители или обединяване на ресурси, включително машини, следва да получават специално подпомагане в рамките на механизмите на ЕС и националните механизми;
18. счита, че малките земеделски стопанства, разположени в планинските райони, районите в неблагоприятно положение и най-отдалечените райони, следва да могат да се възползват от обвързано с производството подпомагане, като например за животновъдство, при положение че изпълняват и определени функции, свързани с околната среда;
19. счита, че повече от всякога селскостопанските дейности са от стратегическо значение, факт, който следва да се вземе съответно предвид от всички държавите членки при търсенето на решения, които да позволят на дребните земеделски производители да продължат дейността си, така че да се постигне равновесие между продажните цени на селскостопанските продукти и производствените разходи;
20. призовава държавите членки да включат в програмите си по I и II стълб подпрограми и мерки, насочени към малките земеделски стопанства; посочва, че по-специално малките земеделски стопанства трябва да предприемат допълнителни и съпътстващи дейности, например в туристическия сектор, за да си осигурят достатъчно приходи, във връзка с това подчертава, че е от особена важност да има добре осигурен със средства втори стълб на ОСП и програми за развитие на селските райони, съобразени с потребностите на малките земеделски стопанства;
21. препоръчва обхватът на системата за земеделска счетоводна информация да бъде разширен с цел проучване на положението на малките земеделски стопанства и въздействието на ОСП върху тях и програмиране на тяхното развитие;
22. възлага на своя председател да предаде настоящата резолюция на Съвета и на Комисията.

ИЗЛОЖЕНИЕ НА МОТИВИТЕ

Малките земеделски стопанства представляват неразделен елемент от европейските селски райони, като предоставят многобройни публични блага, наред с другото като допринасят за запазването на разнообразието на ландшафта, осигуряват прехраната на милиони хора, най-вече в т. нар. нови държави членки, и култивират от векове богатите народни традиции и обичаи на селото. С функционирането им е свързан животът на многобройни семейства, често от поколения наред. Въпреки това в рамките на ОСП продължават да се фаворизират едрите земеделски стопанства с пазарен характер, които така или иначе постигат значителни печалби от ефекта на мащаба.

Малките земеделски стопанства се отличават с по-ниска ефективност, по-висока заетост и разнообразие на продукцията. От друга страна, техните собственици най-често са в напреднала възраст, имат по-ниско образование от работещите в пазарно ориентираните земеделски стопанства и се борят с липсата на активни наследници. Често бъдещето на малкото земеделско стопанство се решава в момента на смяната на поколенията. Необходимо е тези стопанства да бъдат подпомагани, за да могат техните собственици да работят в тях до приключването на своя активен професионален живот.

Технологичното развитие и пазарната ориентация на селското стопанство водят до намаляване на вътрешната консумация в стопанството, а нарастващата скала на производството – до по-тясно обвързване на земеделските стопанства с пазара.

Секторът на малките земеделски стопанства е представен както в ЕС-12, така и в ЕС-15. В държавите от ЕС-15 следва да се разглежда отделно групата на южноевропейските държави, т.е. Испания, Португалия, Италия, Гърция, където значителното разпространение на малки земеделски стопанства произтича от историческите условия и естеството на продукцията. Още по-съществено е това, че различия се наблюдават и сред новите държави членки. В държавите от ЕС-12 и по-специално в държавите от бившия социалистически блок дребното земеделие също така е резултат от исторически и политически процеси. В миналото (1945 – 1948 г.) едрите стопанства са били разделяни, като е отнемана земя от едрите земевладелци и е предоставяна на дребните земеделци. След това е проведена насилствена колективизация (1948 – 1955 г.), а в периода на системен преход през 90-те години на XX век отново настъпи разпределяне на земите сред дребните земеделски стопанства. Понастоящем се наблюдава процес на концентрация в групата на едрите земеделски стопанства.

Без съмнение има разлика между малко земеделско стопанство в южноевропейските държави, където е налице солидна позиция по отношение на пазара и доходите, типично малко земеделско стопанство в Полша, което често има собствена традиция, утвърдени форми на управление, функциониращи без промяна от десетилетия, и където собствеността се предава от поколение на поколение, и земеделско стопанство, възникнало в резултат от подялбата на земеделски земи след ликвидирането на държавно или кооперативно земеделско стопанство след системния преход в Източна Европа (Румъния, България и т.н.).

Присъединяването на новите държави членки през 2004 г. и след това промени значително структурата не само на цялото селско стопанство, но и на сектора на малките земеделски стопанства в ЕС. Без съмнение дребните земеделски стопанства в старите държави членки на ЕС са по-стабилни, отколкото в новите държави членки. След присъединяването към ЕС рентабилността на малките земеделски стопанства в ЕС-12 намаля, но в стопанствата, получили подпомагане от ОСП, положението по отношение на доходите се подобри. Проблемът с малките земеделски стопанства се наблюдава там, където положението на селското стопанство не е добро, а земята е с лошо качество.

Свидетели сме на намаляване на броя на аграрно-промишлените стопанства в Европа. Средният размер на земеделските стопанства се е увеличил във всички страни, макар да съществуват регионални различия. През 2010 г. средният размер на земеделските стопанства в ЕС-27 беше 14,2 ha, разпределени както следва: 50,1 ha в северозападната част, 12,0 ha в южната част и само 7,1 ha в новите държави членки. Въпреки отбелязаната тенденция на намаляване на броя на малките земеделски стопанства следва да се отбележи, че в периодите на криза или по време на реструктуриране на промишлеността се наблюдава нарастване на броя на населението в малките земеделски стопанства, когато в резултат от съкращенията на работните места се увеличава броят на хората, които се завръщат на село при занимаващите се със земеделие семейства и към земеделска дейност. Следователно може да се каже, че в периодите на икономически растеж и ниска безработица работната сила бива „изсмуквана“ от селското стопанство, което ускорява внедряването на технологиите, създаващи възможност за намаляване на потребността от работна сила и промяна на селскостопанските структури. За разлика от това в периодите на икономическа рецесия, какъвто е случаят понастоящем, в южните държави членки на ЕС работната сила бива обратно „погълната“ от селското стопанство, което служи като буфер, нивелиращ равнището на безработица в градовете. От икономическа гледна точка това е положително явление, но когато става дума за мащабна и трайна миграция от селото и селското стопанство поради замяната на труда с капитал, то може да утежни демографския спад и съответно да доведе до изчезване на села и селища в селските райони.

През последните години обаче интересът към тази тематика нарасна. Тук следва да споменем най-малко конференцията в Сибиу, Румъния през 2010 г. или трите международни конференции, проведени в Краков, Полша в периода 2010 – 2013 г.

Едно от предизвикателствата, пред които бе изправен докладчикът, беше въпросът за определението на малко земеделско стопанство на европейско равнище. След задълбочен анализ докладчикът стигна до извода, че не е възможно приемането на едно универсално определение. Съществуват много опити за повече или по-малко удачно определение на малко или полупазарно земеделско стопанство, но големите различия между държавите членки или секторите на селскостопанското производство не позволяват прилагането на нито едно от определенията в европейски контекст. Освен това определенията се различават в зависимост от потребностите, за които са създадени; следва да се добави също, че не съществуват единни критерии.

Разполагаме с определения, които се основават на икономическия размер на

стопанството – т нар. ЕЕР (европейска единица за размер), на броя на работещите в стопанството въз основа на т. нар. РЕГ (работещите единици за година), а от известно време придобива популярност една нова категория – стандартно производство (СП), изразявано в евро. Съгласно новата типология на системата за земеделска счетоводна информация много малки земеделски стопанства са онези, които имат СП под 8 000 EUR, а малки земеделски стопанства са онези, които имат СП между 8 000 и 25 000 EUR.

Най-често се приема, че малки са стопанствата, разполагащи с под 2 ha или под 5 ha ИЗП. Ако приемем критерия за 2 ha, в тази група ще попадне почти половината от всички земеделски стопанства в ЕС. Ако се приеме, че това са стопанствата под 5 ha, този критерий се изпълнява от цели две трети от земеделските стопанства в Съюза. Този метод е несъвършен главно поради огромните различия между държавите членки и площите, използвани за земеделско производство. Така например в Румъния над 90 % от земеделските стопанства са под 5 ha, докато в Дания, Швеция, страните от Бенелюкс и Чешката република те представляват много малък дял от общия брой на земеделските стопанства.

Освен това, например земеделско стопанство с 4 ha, което се занимава с интензивно зеленчукопроизводство и в което работят няколко души, не може да бъде поставяно наравно с малките земеделски стопанства с разнообразна продукция. Също така семейно земеделско стопанство от 10 ha, разположено в район с неблагоприятни условия, което се занимава с животновъдство, може да се сблъсква с проблеми, характерни за дребното земеделие.

Съществува също така определение за полупазарно земеделско стопанство (semi-subsistence farm), в което се приема, че това е такова стопанство, което отделя за пазара под 50 % от своята продукция, а останалата част е предназначена за вътрешна консумация. Приема се, че 5,8 милиона от земеделските стопанства в ЕС, т.е. почти половината от общия им брой, има полупазарен характер.

Малките земеделски стопанства разполагат по принцип с четири насоки на действие:

- развитие чрез увеличаване на земеделската площ и увеличаване на продукцията, за да се превърнат в пълноценен участник на пазара;
- продължаване на собствената дейност с извършване на промени чрез диверсифициране на източниците на приходи, т.е. разработване на допълнителни видове продукция, които да донесат нови приходи, или пък частично наемане на работа извън земеделското стопанство;
- ликвидация в резултат от прехвърлянето на земята на земеделски стопанства, насочени към развитие, като собствениците излизат в пенсия или започват друга форма на трудова заетост;
- продължаване на досегашната форма и след това поемане от следващите поколения поради липса на възможности за намиране на работно място и други източници на доходи.

Според докладчика действията в полза на малките земеделски стопанства в рамките на ОСП следва да бъдат съобразени с посочените по-горе насоки на развитие, като по-специално инструментите по втория стълб следва да се отличават с гъвкавост и известна етапност, в случай че предприетите действия се окажат неуспешни. Според докладчика добро решение би било например създаването на възможност за изплащане на всички плащания в рамките на схемата за дребни селскостопански производители до 2020 г. заедно с известна премия, например за плащане на застраховка или за други цели, ако собственикът продаде своето стопанство на стопанин на пазарно ориентирано или насочено към развитие земеделско стопанство.

Докладчикът счита, че третирането на дребните земеделски стопанства в рамките на досегашната обща селскостопанска политика не е справедливо. Поради това той приветства новите форми на подкрепа за тях и степента на опростяване (включително освобождаването от „изискванията за екологизиране“), приети като част от реформата на ОСП, но въпреки това счита, че те все още не са достатъчни. Главните пречки са характерът на първия стълб (основава се на земеделската площ и предходните стойности на продукцията, а не взема предвид равнището на заетостта и доходите) и минималните изисквания за квалифициране по втория стълб.

Докладчикът вижда възможност за въвеждане от малките земеделски стопанства на различни видове производство и дейност по модела на малките предприятия в другите области на икономиката, а не само преходната форма със социален характер, отличителна за по-слабо развитите държави от ЕС, намиращи се в етап на трансформация. Поради това те трябва да намерят определени производствени ниши, тъй като в малко земеделско стопанство не могат да се произвеждат същите продукти, както в едрите земеделски стопанства, и да се получават задоволителни доходи. От друга страна обаче докладчикът разбира, че това може да бъде и стил на живот за хората, които проявяват малка активност, или „хоби“, свързано с производството на екологични храни.

Докладчикът е убеден, че малките земеделски стопанства няма да могат да получават задоволителни доходи, ако не се съсредоточат върху специализирани производствени направления, изискващи висока добавена стойност. Големи възможности създава също така производството на регионални продукти, свързано с тяхната пряка продажба в рамките на късите вериги на снабдяване. Докладчикът счита също така, че е необходима обща и по-голяма активност на малките земеделски стопанства в областта на ограничаването на слабите им страни.

Същевременно той разбира, че специализираните направления на производство могат да бъдат въведени само в част от малките земеделски стопанства. Поради това според докладчика от ключово значение е създаването в селските райони на нови работни места в неземеделските сектори на икономиката. И в момента много от собствениците на малки земеделски стопанства получават доход от неземеделски дейности или от услуги за земеделското стопанство и неземеделската сфера, извършвани на базата на инфраструктурата на земеделското стопанство. Някои собственици на малки земеделски стопанства със сигурност биха започнали работа извън селскостопанските дейности, ако получат такава възможност, и биха работили в земеделското стопанство

на непълно работно време. Значителен дял от собствениците на земеделски стопанства, по-специално в новите държави членки, биха започнали работа извън селскостопанския сектор и биха закрили земеделското стопанство, ако пазарът на труда позволи това.

Според докладчика ключово значение в решаването на проблемите на малките земеделски стопанства трябва да имат не само двата стълба на ОСП, но също така и политиката на сближаване на ЕС, в рамките на която следва да се финансира необходимата инфраструктура за малките земеделски стопанства в селските райони, а с помощта на Европейския социален фонд – някои действия от общественно-социален характер, свързани със социалното приобщаване, образованието, обучението. Необходима е също така по-голяма активност на органите на местното самоуправление. Малките земеделски стопанства нямат голямо влияние върху пазара и поради това следва да се позволи на равнището на Съюза прилагането на някои форми на национално подпомагане за дребните земеделски стопанства, като се спазват принципите на политиката на конкуренция. Необходими са също така специализирани консултации, които да се финансират от държавата.

Докладчикът счита също така, че е необходимо да се осигурят съответните данни за анализ с цел приемане на подходящи политически решения. Поради това призовава за разширяване в опростена форма на системата за земеделска счетоводна информация.

ПРИЛОЖЕНИЕ I

Таблица 1: Брой на малките и полуазарните земеделски стопанства в държавите от ЕС-27, подгрупи от държави членки и отделни държави членки, 2010 г. (в хил.)

Държава членка	Общ брой на земеделските стопанства и малки земеделски стопанства					Полуазарни земеделски стопанства				
	Общо	Под 2 ха	Под 5 ха	СП под 2 000 EUR	СП под 8 000 EUR	Общо	Под 2 ха	Под 5 ха	СП под 2 000 EUR	СП под 8 000 EUR
ЕС-27	12 015	5 637	8 056	5 132	8 507	5 842	4 053	5 186	3 906	5 487
ЕС-15	5 225	1 728	2 728	1 167	2 669	845	660	786	501	758
ЕС-15 СЗ*	1 586	119	267	109	388	20	10	17	7	16
ЕС-15 Ю*	3 639	1 609	2 461	1 058	2 281	825	649	769	494	742
СЦЮ-12*	6 789	3 909	5 328	3 965	5 838	4 997	3 393	4 401	3 406	4 729
Австрия	150	16	46	21	55	0	0	0	0	0
Белгия	43	4	9	1	6	0	0	0	0	0
България	370	295	325	254	340	177	163	171	153	176
Кипър	39	29	34	22	32	20	19	20	16	20
Чешка република	23	2	3	1	8	2	0	1	0	2
Дания	42	1	1	1	6	0	0	0	0	0
Естония	20	2	6	5	11	6	1	3	3	5
Финландия	64	1	6	3	20	0	0	0	0	0
Франция	516	67	129	42	116	20	10	17	7	16
Германия	299	14	26	1	34	0	0	0	0	0
Гърция	723	367	551	236	511	119	117	118	113	117
Унгария	577	413	459	359	496	454	367	395	323	424
Ирландия	140	2	10	18	60	0	0	0	0	0
Италия	1 621	819	1 177	495	995	645	485	592	343	568
Латвия	83	10	28	39	64	59	9	25	35	51
Литва	200	32	117	97	170	114	24	82	65	109
Люксембург	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Малта	13	11	12	5	8	7	6	6	3	3
Нидерландия	72	8	19	0	9	0	0	0	0	0
Полша	1 507	355	823	443	1 007	511	171	373	195	447
Португалия	305	152	230	117	237	57	44	55	36	55
Румъния	3 859	2 732	3 459	2 717	3 632	3 590	2 608	3 277	2 593	3 438
Словакия	24	9	15	8	18	13	7	11	6	13
Словения	75	20	45	16	51	44	17	37	15	42
Испания	990	270	503	211	538	4	4	4	1	2
Швеция	71	1	8	6	29	0	0	0	0	0
Обединено кралство	187	4	13	16	54	0	0	0	0	0

*Категорията ЕС-15 СЗ обхваща всички държави членки от ЕС-15 без Гърция, Италия, Испания и Португалия; ЕС-15 Ю обхваща Гърция, Италия, Испания и Португалия; в категорията СЦЮ-12 са включени всички нови държави членки, присъединили се към ЕС през 2004 и 2007 г.

Източник: „Полуазарната дейност в областта на селското стопанство – нейната стойност и посоки на развитие“, Тематичен отдел

ПРИЛОЖЕНИЕ II

Таблица 2: Процент на малките и полупазарните земеделски стопанства в държавите от ЕС-27, подгрупи от държави членки и отделни държави членки, 2010 г. (в %)

Държави членки	% полупазарни земеделски стопанства от общия брой земеделски стопанства в дадена държава членка	% полупазарни земеделски стопанства с площ под 2 ha от общия брой земеделски стопанства в дадена държава членка	% полупазарни земеделски стопанства с площ под 5 ha от общия брой земеделски стопанства в дадена държава членка	% полупазарни земеделски стопанства със СП под 2 000 EUR от общия брой земеделски стопанства в дадена държава членка	% полупазарни земеделски стопанства със СП под 8 000 EUR от общия брой земеделски стопанства в дадена държава членка
ЕС-27	49	72	64	76	64
ЕС-15	16	38	29	43	28
ЕС-15 СЗ*	1	8	6	6	4
ЕС-15 Ю*	23	40	31	47	33
СЦЮ-12*	74	87	83	86	81
Австрия	0	0	0	0	0
Белгия	0	0	0	0	0
България	48	55	53	60	52
Кипър	51	66	59	73	63
Чешка република	9	0	33	0	25
Дания	0	0	0	0	0
Естония	30	50	50	60	45
Финландия	0	0	0	0	0
Франция	4	15	13	17	14
Германия	0	0	0	0	0
Гърция	16	32	21	48	23
Унгария	79	89	86	90	85
Ирландия	0	0	0	0	0
Италия	40	59	50	69	57
Латвия	71	90	89	90	80
Литва	57	75	70	67	64
Люксембург	0	0	0	0	0
Малта	54	55	50	60	38
Нидерландия	0	0	0	0	0
Полша	34	48	45	44	44
Португалия	19	29	24	31	23
Румъния	93	95	95	95	95
Словакия	54	78	73	75	72
Словения	59	85	82	94	82
Испания	0	1	1	0	0
Швеция	0	0	0	0	0
Обединено кралство	0	0	0	0	0

*Категорията ЕС-15 СЗ обхваща всички държави членки от ЕС-15 без Гърция, Италия, Испания и Португалия; ЕС-15 Ю обхваща

Гърция, Италия, Испания и Португалия; в категорията СЦЮ-12 са включени всички нови държави членки, присъединили се към ЕС през 2004 и 2007 г.

Източник: „Полупазарната дейност в областта на селското стопанство – нейната стойност и посоки на развитие“, Тематичен отдел Б (Структурни политики и политика на сближаване) на Европейския парламент, април 2013 г., стр. 28.

РЕЗУЛТАТ ОТ ОКОНЧАТЕЛНОТО ГЛАСУВАНЕ В КОМИСИЯ

Дата на приемане	17.12.2013
Резултат от окончателното гласуване	+: 22 -: 2 0: 4
Членове, присъствали на окончателното гласуване	Liam Aylward, José Bové, Luis Manuel Capoulas Santos, Michel Dantin, Paolo De Castro, Albert Deß, Herbert Dorfmann, Mariya Gabriel, Iratxe García Pérez, Julie Girling, Béla Glattfelder, Martin Häusling, Esther Herranz García, Peter Jahr, Elisabeth Jeggle, Jarosław Kalinowski, James Nicholson, Marit Paulsen, Britta Reimers, Czesław Adam Siekierski, Sergio Paolo Francesco Silvestris, Alyn Smith, Ewald Stadler, Marc Tarabella, Janusz Wojciechowski
Заместник(ци), присъствал(и) на окончателното гласуване	Anthea McIntyre, Milan Zver
Заместник(ци) (чл. 187, пар. 2), присъствал(и) на окончателното гласуване	Enrique Guerrero Salom